

INTERPELLATION 1/2014 rd

Regeringens kommunpolitik

Till riksdagen

Kommunerna svarar för ordnandet av två tredjedelar av välfärdstjänsterna. De utgör hörnstenarna i vårt välfärdssamhälle och vår demokrati. Därför måste vi i alla lägen se till att de kan sköta sina uppgifter.

Den kommunpolitik som förts av statsminister Jyrki Katainens regering kan karakteriseras med ett ord – kaotisk. Målsättningen att lägga ned över tvåhundra finländska kommuner är i grunden ett misstag. En centralt styrd koncentration av boende, service och beslutsfattande utan hänsyn till människornas behov och regionala skillnader kan inte säkerställa kommunernas ekonomi eller servicen till kommuninvånarna.

Reformen av social- och hälsovården har blivit blott ett verktyg för kommunreformen och rönt hård kritik av landets ledande experter och grundlagslärdar. Regeringen börjar först nu så sakteliga revidera finansieringen av social- och hälsovården. De ekonomiska konsekvenserna av reformen har inte heller bedömts.

Regeringen har varje år ökat kommunernas utgifter genom att i linje med regeringsprogrammet påföra dem nya lagfästa skyldigheter, trots att den sänkt statsandelarna för finansiering av den kommunala servicen mer än dubbelt så mycket som regeringsprogrammet förutsätter.

Bortsett från några undantag höjer statsandelsreformen finansieringen av de centrala städerna på bekostnad av fattigare och glest befolkade kommuner och hela regioner. Många orter som drabbats av strukturförändringar förlorar likaså på reformen. Nedskärningen av statsandelarna i kombination med de förluster statsandelsrefor-

men leder till för enskilda kommuner ger anledning att misstänka att regeringen bryter mot den kommunala finansieringsprincipen.

Obalansen mellan kommunernas uppgifter och finansieringen av kommunerna växer ständigt. Regeringen har lovat att lätta på kommunernas och samkommunernas uppgifter och skyldigheter så att utgifterna år 2017 sänks med en miljard euro, men detta strukturpaket finns ännu bara i rubrikform. Strukturpaketet innehåller också nya, tunga uppgifter för kommunerna.

Regeringen har genom sin kommunpolitik ökat skillnaderna mellan kommunerna och mellan hela regioner. I kommunerna väntar man med skräck på vilka nedskärningar och nya skyldigheter nästa rammangling för med sig.

Kommunerna har under hela valperioden tvingats kämpa med de otaliga utredningar och utlåtanden om kommunreformerna som regeringen begärt in, trots att regeringen aldrig haft för avsikt att ge kommunernas synpunkter något som helst värde. Som bäst håller regeringen kommunerna sysselsatta med utredningar om kommunindelningen. Till råga på allt hotar regeringen kranskommunerna i nio stadsregioner med tvångssammanslagning. Det innebär att regeringen sviker ett i åtskilliga val givet löfte, som man dessutom från regeringspartierna sida på bred front upprepade så sent som i juni 2013.

Allsköns fullständigt verkningslösa utlåtanden och utredningar har stulit mycket tid av de kommunala aktörerna; tid som hade behövts för ledningsarbete och utveckling av verksamheterna. Det har också i oroväckande grad försämrats

klimatet i kommunernas inbördes samarbete. Det rådande kaoset ställer sig mycket dyrt för kommunerna och för kommuninvånarna, det vill säga för dem som behöver den kommunala servicen.

Regeringen har genom sin kommunpolitik ställt de centrala städerna mot det övriga kommunfältet. Det inbördes förtroendet mellan kommunerna och förtroendet mellan kommunerna och staten är obefintligt. Trots det anser kommunministern att uppdraget är utfört och söker sig till nya uppgifter. Sorglöst skjuter Katainens regering över ansvaret inte bara för den ökande arbetslösheten och galopperande skuldsättning- en utan även för kommunkaoset på nästa regering.

Ur kommunernas och kommuninvånarnas perspektiv ter sig reformerna allt dunklare. Man ser inget slut på den serie av misslyckade kommunreformsförsök som ältats fram och tillbaka under hela valperioden. Riksdagen kommer under våren att föreläggas lagförslag vars grundlagsenlighet kan ifrågasättas. Så här långt har justitiekanslern upprepade gånger tvingats anmärka på de förfaringsätt regeringens tillämpat i samband med kommunreformen.

Det har blivit en prestigefråga för regeringen att förhindra ökat samarbete mellan kommunerna och med alla medel driva igenom sina storkommuner, och nu kan regeringen inte längre hitta någon hedersam väg att retirera. Det har till och med i regeringsleden börjat höras krav på en parlamentarisk omvärdering av reformerna av kommunstrukturen och social- och hälsovården, liksom det också hörts krav på att överge tvångssammanslagningarna i stadsregionerna.

Regeringen har försökt hävda att de svårigheter reformerna mött beror på andra saker än deras egna åtgärder. Regeringspartierna svek de löften om en parlamentarisk beredning som de lämnade före valet och drog upp linjerna för kommunreformerna utan att höra expertisen. Regeringen har vägrat justera sin linje och fortsätter i stället pracka på kommunerna sin storkommunsfilosofi. Det finns ingen forskning eller annan motivering för att denna filosofi främjar den kommunala servicen eller ekonomin.

I samband med ramredogörelsen i juni förra året förutsattes att regeringen lägger fram kalkyler över den ekonomiska nytta som kommunreformen medför när det gäller såväl den kommunala ekonomin som hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna. Dessa kalkyler saknas fortfarande.

Varför skulle någon längre tro på regeringens egenmäktiga och alternativlösa reformer? Ingen annan än regeringen själv tror på dem – och det är mycket oroligt till och med i dess egna led.

Det råder samstämmighet om att det behövs reformer, men inte om det tillvägagångssätt eller den alternativlöshet som regeringen drivit. Regeringen har inte tillåtit att reformerna görs utifrån kommunernas utgångspunkter och med respekt för regionala skillnader. Regeringen motsätter sig mellankommunalt samarbete och tar till ytterst dubiösa medel för att i Europas glesast befolkade land skapa Europas största kommuner. Kommunerna och kommuninvånarna ska på grundval av kommunens läge och storlek delas upp i husbönder och drängar.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Varför avbryter inte regeringen de oekonomförbara och kaotiska reformerna av kommunstrukturen och social- och hälsovården för att i stället inleda en parlamentarisk beredning av reformerna och avstå från tvångssammanslagningar av kranskommunerna i stadsregionerna,

har regeringen för avsikt att lämna ett lagförslag som syftar till tvångssammanslagning av kranskommunerna i stadsregionerna,

har regeringen för avsikt att låta fördjupa mellankommunalt samarbete återigen utgöra ett likvärdigt alternativ till kommunsammanslagningar,

har regeringen för avsikt att göra ytterligare nedskärningar i statsandelarna till kommunerna och påföra kommunerna de nya lagfästa skyldigheter som skisserades i regeringsprogrammet, förra årets ramförhandlingar och förra höstens strukturreformspaket, och

hur tänker regeringen se till att kommunernas uppgifter och finansieringen av dem balanserar i framtiden, att skillnaderna mellan kommuner och hela regioner inte blir oskäligt stora och att var och en tillförsäkras lagfäst service och påverkningsmöjligheter?

Helsingfors den 11 februari 2014

Elsi Katainen /cent
Jari Lindström /saf
Markus Mustajärvi /vg
James Hirvisaari /m11
Mikko Alatalo /cent
Sirkka-Liisa Anttila /cent
Lasse Hautala /cent
Antti Kaikkonen /cent
Timo Kalli /cent
Anne Kalmari /cent
Inkeri Kerola /cent
Mari Kiviniemi /cent
Esko Kiviranta /cent
Katri Komi /cent
Timo V. Korhonen /cent
Seppo Kääriäinen /cent
Paula Lehtomäki /cent
Jari Leppä /cent
Mika Lintilä /cent
Markus Lohi /cent
Eeva-Maria Maijala /cent
Aila Paloniemi /cent
Mauri Pekkarinen /cent
Arto Pirttilahti /cent
Tuomo Puumala /cent
Antti Rantakangas /cent
Juha Rehula /cent
Eero Reijonen /cent
Markku Rossi /cent
Simo Rundgren /cent
Annika Saarikko /cent
Mikko Savola /cent
Juha Sipilä /cent
Kimmo Tiilikainen /cent
Ari Torniainen /cent
Tapani Tölli /cent
Mirja Vehkaperä /cent
Anu Vehviläinen /cent

Juho Eerola /saf
Ritva Elomaa /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
Jussi Halla-aho /saf
Lauri Heikkilä /saf
Reijo Hongisto /saf
Olli Immonen /saf
Ari Jalonen /saf
Anssi Joutsenlahti /saf
Johanna Jurva /saf
Arja Juvonen /saf
Pietari Jääskeläinen /saf
Pentti Kettunen /saf
Kimmo Kivelä /saf
Osmo Kokko /saf
Laila Koskela /saf
Maria Lohela /saf
Anne Louhelainen /saf
Pirkko Mattila /saf
Lea Mäkipää /saf
Hanna Mäntylä /saf
Martti Mölsä /saf
Mika Niikko /saf
Jussi Niinistö /saf
Pentti Oinonen /saf
Tom Packalén /saf
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Timo Soini /saf
Ismo Soukola /saf
Maria Tolppanen /saf
Reijo Tossavainen /saf
Kaj Turunen /saf
Kauko Tuupainen /saf
Pertti Virtanen /saf
Ville Vähämäki /saf
Juha Väättä /saf